

ב"ה

"זכה לדברים הרבה"

הקדמה

שנה חלפה מהסתלקותו של אבינו רועינו מורינו הגאון החסיד הרב רבי משה דוד ליבערמאן זצ"ל.

בלכתו הותיר מורינו הרב חלל שאין דומה לו. כמו שמש ששקעה ולא תזרח עוד. דמותו הייתה בבואה נאמנה לדמות רבנית קמאית של דורות עברו. מורנו הרב הלך ולא השאיר לנו תמורתו.

לכתוב על מורנו הרב היא משימה בלתי אפשרית, כי הרי אדם שלם היה שכל ימיו היו מסכת רצופה של לימוד תורה במסירות נפש, עבודת ה' בכל לב ורצון עז להועיל ולהטיב לכלל ולפרט. כדי לתאר את ימי חייו הארוכים בהם זכה, כולם שווים לטובה, צריכים אולי לכתוב שוב את השולחן ערוך על כל ארבעה חלקיו; חובות הלבבות על כל שערי; ונהר בלתי פוסק של ספרי ומאמרי חסידות, כי אלו היו חייו, בהם היו מלאים ימיו ולילותיו.

מורינו הרב ביטא באישיותו הרב גונית את כל הטוב של אוצרות הרוח היהודית. איש אשכולות במלוא מובן המילה היה. גאון מופלא, בעל מוח כביר מחד, ולב טוב ורך מאידך; עליו מופלא - העידית של הלמדנות העיונית הליטאית, כתלמיד

הרב עם הרבי מלויבאוטש (לבדוק איך כותבים בצורה נכונה) זי"ע

הגואנים שרי התורה ראשי הישיבות בדור הקודם רבי מרדכי פרגמנסקי, רבי אלחנן וסרמן ורבי אהרן קוטלר, בד בבד עם היותו חסיד אמת, חסיד בכל נימי הנפש, חסיד אדוק ברבותינו נשיאנו כ"ק מהורי"ץ וכ"ק אדמו"ר זי"ע ודבוק בהם ובמשנתם.

רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה, זוכה לדברים הרבה. ולא עוד אלא שכל העולם כלו כדאי הוא לו. נקרא ריע, אהוב, אוהב את המקום, אוהב

את הבריות, משמח את המקום, משמח את הבריות, ומלכשתו ענוה ויראה, ומכשרתו להיות צדיק חסיד ישר ונאמן, ומרחקתו מן החטא, ומקרבתו לידי זכות, ונהגין ממנו עצה ותושיה בינה וגבורה. שנאמר (משלי ח יד): "לי עצה ותושיה אני בינה לי גבורה", ונותנת לו מלכות וממשלה וחקור דין, ומגלין לו רזי תורה, ונעשה כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק, והוי צנוע וארך רוח, ומוחל על עלבונו, ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים.

מורינו הרב, תחילת עניינו היה עמל התורה. כל שנותיו הצעירות היו רוויות ומלאות בעסק התורה. ולא ארכו לו הימים עד ש"זכה לדברים הרבה", כדברי רבי מאיר במשנה.

בחור צעיר היה בהיפרדו מהוריו פרידה קורעת לב וגלה למקום תורה. ולא זו בלבד שגלה למקום תורה אלא שהוא עצמו הפך להיות חתיכת תורה. מאז ועד יום עלותו לשיבה של מעלה לא פסק פומיה מגירסא. כל מקום שהלך, כל מקום שגלה, מנערותו ועד "זיבולא בתרייתא", תמיד הייתה התורה חלק מהווייתו, בלולה בדמו ויצוקה באבריו. "מקום ארון", אומרים חז"ל "אינה מן המידה". ובסביבתו של מורינו הרב, שעל כל עוצם גאונותו וגדלותו בכל חלקי התורה מעולם לא ביקש לעצמו מקום, מימיו לא גבה ליבו ולא רמו עיניו ולא הלך בגדולות ובנפלאות, היה תדיר מורגש ניחוח מבושם זה של דברי חז"ל אלו. מקום ארון אינו מן המידה, שכן מוחו כמו ארון קודש היה, מלא בכל חלקי התורה. והיו כל ימיו "נתונים נתונים" לבני ישראל, עבודת משא ועבודת עבודה, ועם זאת "אינו מן המידה", אינו צריך ולא מחפש לעצמו לא מקום ולא כבוד ולא מעמד אלא בטל ומבוטל לרצון ה', מקושר בכל נימי נפשו לצדיקי אמת, ודברי דוד המלך ע"ה נר לרגלו: "בטח וה' ועשה טוב, שכן ארץ ורעה אמונה, והתענג על ה'..."

מעשה באדם עשיר מופלג, שהיה לו בבית גנזיו כלי עתיק והיה שווה בעיניו כל הון. יום אחד שב ילדו מבית הספר וראה אותו ממרר בככי, ולמרגלותיו מפוזרים שברי כלי. הילד הבין למראה הרסיסים המפוזרים על הארץ שנשבר כאן כלי וזה מה שגורם לעצב המור של אביו, אבל הוא לא הבין ושאל: אבא, והלא כסף לא חסר לך, מה לך לבכות? קנה לך כלי חדש. אתה צודק, ענה האב, לו יכול הייתי לנהוג כדברך, אבל מה אעשה ובית החרושת שהיה מייצר כלים אלו כבר לא קיים היום...

מורינו הרב היה עבורנו גשר מדורות עברו. מהתבוננות גרידה בהליכות חייו ובמאור פניו היו מבינים "מה בין דורות הראשונים לדורות האחרונים" ומאז חסרנו אותו אין לנו אלא להתגעגע לדמותו ולנסות ללמוד מדרכיו, ואם כי יודעים אנו שְׁלֹא הַנִּיחַ כְּמוֹתוֹ ולעולם לא תהיה לנו דוגמתו, אבל אמרו חז"ל חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, ופירשו צדיקים, לא למדרגת האבות, כי לה אין כל סיבה לשאוף, ולכאורה גם אין כל סיכוי להגיע אליה, אבל להגיע ל"מעשים" של האבות, שעשו כל שביכולתם, עם הנתונים שלהם, כדי להתקרב אל הקב"ה ולמלא חובתם בעולמם, אנו יכולים וחייבים לשאוף. הווי אומר: ל"מעשיהם" ולא ל"תוצאות מעשיהם"... ועוד פירשו צדיקים, מתי יגיעו מעשי למעשי האבות: "יגיעו" מלשון "נגיעה" - השאיפה היא לפחות שתהיה לנו נגיעה במעשי האבות.

אנו רוצים "נגיעה" במעשיו. אנו רוצים שתהיה דמותו הטהורה נר לרגלנו, ואשר על כן אנו באים במגילת ספר בניסיון לשמר בבית גנזינו את הניחוח עתיק היומין הזה, למען יידעו דורותינו "צדיק מה פעל" וממנו תוצאות חיים, ממנו יראו וכן יעשו, כי ימי חייו של מורנו הרב תורה היא וללמוד אנו צריכים.

בגיליון זה נביא טעימה קלה מתוך ספר שעתיד לראות אור עולם בעז"ה בקרוב. זה ספר תולדות אדם אשר בהתמדה ובשקידה, בעמל וביגיעה, פילס דרכו ועלה מעלות רמות בתורה ועבודת ה', וזכה לראות עולמו בחייו ורבים ניאותו לאורו. אין אנו מתיימרים להקיף את כל המסכת הזו כי ארוכה ומלאה הייתה ואנו ננסה, עד מקום שידינו מגעת, לעורר אהבת קדומים ולהחיות נרדמים ולבקש מתלמידים ומקורבים משנים עברו שיועילו נא לזכות את הרבים ולעביר אלינו את פרקי זיכרונותיהם, אך נאמנים עלינו דברי התנא (אבות ב):

הוא היה אומר, לא עליך המלאכה לגמור, ולא אתה בן חורין ליבטל ממנה. אם למדת תורה הרבה, נותנים לך שכר הרבה. ונאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך ודע מתן שכרן של צדיקים לעתיד לבוא...

בקרן זוית צנועה יושב הרב הישיש, שזה מכבר עבר את שנת התשעים שלו, והוגה בתורה בחברותא. שעות ארוכות נמשך כל סדר, והרב, כמו בחור צעיר, גומע דברי תורה, צמא ומשתוקק לשמוע עוד מפיו של החברותא הצעיר היושב מולו עם ספר פתוח ומקריא מתוכו. הרב שומע תחילתו של כל קטע וממשיך בעל פה מתוך הזיכרון. הוא מבקש מהחברותא להקריא את לשון הגהות הב"ח, ואם החברותא מתוך שהוא ממהר, מעגל איזו פינה, מצטט לשון שאינה מדויקת, תיכף יתקן אותו הרב בתקיפות אך בנעימות. על הרב, יודעים החברותות, אין לעבוד. התורה סדורה במוחו דבר דבור על אופניו, ובעשור האחרון של חייו, שנים בהם כהה מאור עיניו והוא יושב ולמד ימים ולילות מתוך הזיכרון, כבר לא היה לו גם את היכולת להסתיר את הגאונות הזו. היא הייתה צפה מאליה ומותירה את סובביו בהשתוממות.

מסכתות הש"ס וסימני השולחן ערוך, ספרי ראשונים ואחרונים, קצות החושן, שאגת אריה, "לשון" ממש... מאמרי דא"ח של רבותינו נשיאנו נשיאי חב"ד, ספרי מוסר, דרוש ומחשבה, כולם מונחים בקופסא וסדורים כמו בתוכנת מחשב במגירות המוח הגאוני שבמשך למעלה מתשעים שנה לא הפסיק לעסוק בדברי תורה.

הלימוד של הרב מאופיין בבהירות כעצם השמים לטוהר. הכל נהיר, ברור ומכוון, אין מילה מיותרת ואין סוגיה שאינה מחוורת; והרצאת הדברים ברורה ומדויקת כמו סולת נקיה, והלשון הנקייה, הטהורה, המעודנת והאצילית, הלשון הנעימה, "שפה ברורה ונעימה", דברי תורה מדהימים ומופלאים בהקיפם וגאונותם קולחים הימנה מתוך אהבה וענווה ונעימות גן עדן שאין יותר ממנה.

שלימות שאינה מצויה הייתה גלומה בדמותו של הרב שכמו נתלש מדורות קדומים להוות דוגמה לדור החדש לאמור: כזה ראה וקדש, להראות לאילו פסגות יכול אדם להעפיל גם בלי תנאי גידול משופרים, גם מתוך שנים צעירות של חרדת מלחמה ויגון של שכול ואבדון. הרב, בעצם הווייתו היה כמו ספר מדריך לחיים אמיתיים. רק להביט בו, ובשלוותו, ובנעימותו, ובענוותנותו, בכל עת ובכל מצב, וללמוד אורחות חיים.

הרב היה ענק בתורה ועיונו הזך ובקיאותו הנדירה כבר היו לשם דבר בנערותו, אולם לגאונותו המופלאה קדמה יגיעה אמתית, שקידה והתמדה אינסופית שלא עזבה אותו עד זיבולא בתרייתא.

הבה נתבונן בכר הגידול של הרב, נתחקה אחר ראשית עניינו, נעקוב אחר שנות העמל והיגיעה בימי עברה וזעם, נלמד פרק בעניין ההתקשרות לצדיקי אמת מתוך ביטול ואמונה טהורה ונראה מה טיבה של רבנות שורשית שמבטאת חכמה ותבונה מאין כמותה מחד, ואהבה, הקרבה ומסירות מאידך.

טל ילדות

הרב יצחק אייזיק ליברמן, אביו של הרב

בעיר קלן ("קולון"), העיר הוותיקה בגרמניה, אשר קהילה יהודית התקיימה בה לפי רישומים היסטוריים כבר בתקופה הרומית, התגוררו בין שתי המלחמות יהודים רבים מפליטי גליציה, ובתוכם בלטה קהילה חסידית גדולה ואיכותית. צדיקים ועובדי ה' נמנו בקהילה גדולה וחשובה זו, כמו הרה"ק רבי שלום משאץ זצ"ל ועוד חסידים ואנשי מעשה רבים, וביניהם בלט יהודי חסידי, גדול בתורה ונודע בשערים, רם יחס ואיש אשכולות, הוא הגאון החסיד רבי יצחק אייזיק ליברמן ז"ל, אשר אביו היה מחשובי ה"יושבים" בצאנז, בן דודו של הרה"ק רבי אלעזר מריישא.